

การเกิดกลุ่มสมาคมในประเทศไทย

พันตำรวจโท เสนาะ เรียนเมฆ

ศูนย์วิทยพัทยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2539

ISBN 974-634-765-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I17391295

THE FORMATION OF ASSOCIATIONAL GROUPS

Police Lieutenant Colonel Sanoa Rienmek

ศูนย์วิทยุตำรวจ

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
for the Degree of Master of Arts

Department of Government

Graduate School

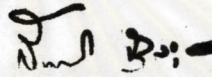
Chulalongkorn University

Academic Year 1996

ISBN 974-634-765-9

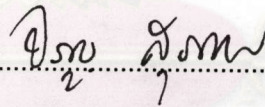
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การเกิดกลุ่มสมาคมในประเทศไทย
โดย พันตำรวจโทเสนาะ เรียนเมฆ
ภาควิชา การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

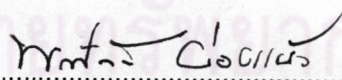

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ ฤงสุวรรณ)

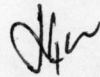
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ จรุณ สุภาพ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ)

เสนาะ เรียนเมฆ, พ.ศ.ท. : การเกิดกลุ่มสมาคมในประเทศไทย
(THE FORMATION OF ASSOCIATIONAL GROUPS)

อ.ที่ปรึกษา : รศ. ดร. พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 134 หน้า. ISBN 974-634-765-9

การศึกษาเรื่องนี้มุ่งศึกษา สภาพการเกิดกลุ่ม สมาคมในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ทฤษฎีการเกิดกลุ่มมาใช้ศึกษาการเกิดกลุ่มสมาคมในฐานะกลุ่มผลประโยชน์ และเพื่อศึกษาสถานภาพและบทบาทของกลุ่มสมาคม โดยตั้งสมมุติฐานในการศึกษาว่า กลุ่มจะดำเนินการในลักษณะที่เบี่ยงเบนจากวัตถุประสงค์หลักของกลุ่มเจ้าหน้าที่ทางราชการมีทัศนคติในทางลบกับกลุ่มผลประโยชน์ ข้อบัญญัติทางกฎหมายจำกัดการจัดตั้งและความเติบโตของกลุ่ม และกลุ่มผลประโยชน์มีกระบวนการกลุ่มอย่างจำกัด

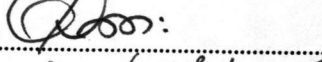
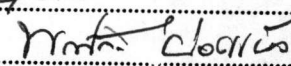
การศึกษาเรื่องนี้ใช้แบบพรรณนาด้วยรวบรวมข้อมูล และสังเกตการณ์ทั่วไปในปี 2538

จากการศึกษาพบว่า การเกิดกลุ่มสมาคมนั้นพอจำแนกออกเป็น 2 ลักษณะคือ (1) กลุ่มหรือสมาคม ที่ดำเนินการไปแล้ว มีผลในการส่งเสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจและการบริหารประเทศของรัฐ และ (2) ก่อให้เกิดอุปสรรคและปัญหาต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและการบริหารประเทศของรัฐ

การเกิดกลุ่มสมาคมนี้ เมื่อกลุ่มได้ดำเนินการตามกระบวนการกลุ่มแล้ว ส่วนมากจะเบี่ยงเบนจากวัตถุประสงค์และไม่ถูกต้องตามขั้นตอนของกฎหมายที่วางไว้ ทั้งนี้มีตัวประกอบที่ทำให้เบี่ยงเบนไป เช่น จำนวนบุคลากร ทุนทรัพย์ เจ้าหน้าที่ของราชการที่เกี่ยวข้อง การสรรหาผลประโยชน์ของกลุ่ม โดยกลุ่มในลักษณะที่ 2 จะเกิดการเบี่ยงเบนมากกว่ากลุ่มในลักษณะที่ 1 และด้วยเหตุนี้เองจะทำให้เกิดผลกระทบต่อการเกิดกลุ่มในลักษณะต่างๆ ทำให้การเกิดกลุ่มเป็นไปได้ยาก และจะมีผลกระทบต่อการบริหารประเทศ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

ฉะนั้นในรัฐที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้น รัฐควรส่งเสริมให้เกิดกลุ่มต่างๆ อย่างหลากหลาย เพื่อรัฐจะได้รับรู้ความต้องการของประชาชนส่วนมาก นำมาปรับนโยบายในการบริหารของรัฐเพื่อประชาชนจะได้ยอมรับนโยบายนั้น และรัฐยังต้องส่งเสริมให้กลุ่มต่างๆ พัฒนาไปอย่างมีทิศทาง เพื่อกลุ่มจะได้พัฒนาตนเองไปเป็นพรรคการเมือง ดังที่เกิดขึ้นแล้วในประเทศที่พัฒนาแล้วทั้งหลาย

ภาควิชา การปกครอง
สาขาวิชา การปกครอง
ปีการศึกษา 2539

ลายมือชื่อนิสิต พ.ศ.ท.
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C431813 : MAJOR GOVERNMENT
KEY WORD:

GROUP / GROUP FORMATION / ASSOCIATIONAL GROUP

SANO A RIENMEK, POLICE LIEUTENANT COLONEL. :

THE FORMATION OF ASSOCIATIONAL GROUPS.

THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. PORNSAK PHONGPHAEW, Ph.D.

134 pp. ISBN 974-634-765-9

This study aims at scrutinizing the formation of associational groups in Thailand. Its objectives are to analyze the theory of formation of associational groups as the beneficiary groups and to study their status quo and roles. Assumptions set for the study are whether the main objectives of the groups are deviated from the original, whether the officials has negative attitudes towards the beneficiary groups, how the legislation for the formation of associational groups restrict their development and whether the beneficiary groups have limited group performances.

From the study the formation of beneficiary groups or associations can be classified into the following : (1) groups or associations who promote economical and managerial development for the country, and (2) groups or associations who create obstacles and problems to economical and managerial development of the country.

Basically when the groups pursue their group process, their main objectives are diverse from the beginning and inter alia they mostly do not follow the laws and rules. Elements which causes the diversion of objectives are such as number of personnel, resources, and concerned government officials. Exploitation of the group especially the second group is more than of the first group. Under the circumstances, they conclusively affect the variety difficulty, in the formation of associational groups, and accordingly affect the management and administration in democracy.

Under democratic regime, the government thus should promote the formation of associational groups in order to acknowledge the public requirement, and adjust the government policies towards them to be accepted by the public. Addition to this, the government should promote the development of other groups to a certain extent to become political parties as happened in other developed countries.

ภาควิชา.....GOVERNMENT.....

สาขาวิชา.....GOVERNMENT.....

ปีการศึกษา.....1996.....

ลายมือชื่อนิสิต.....พ.จ.พ. [Signature].....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... [Signature].....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

ความสำเร็จของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขึ้นอยู่กับหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ศาสตราจารย์จรรยา สุภาพ ซึ่งเป็นผู้จุดชนวนความคิดให้แก่ผู้วิจัยในการสนใจค้นคว้าเกี่ยวกับกลุ่มผลประโยชน์ในประเทศไทยและเป็นผู้ดูแลให้คำปรึกษาการทำวิทยานิพนธ์นี้อย่างใกล้ชิด ผู้วิจัยต้องกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณกรรมการวิทยานิพนธ์อีก 2 ท่าน คือ รองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว และรองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงวิทยานิพนธ์นี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของสมาคมการค้าส่งออก ทั้ง 6 สมาคม ซึ่งได้ให้ความอนุเคราะห์เรื่องข้อมูลในการจัดทำวิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณภรรยาและบุตรและเพื่อนๆ ทุกคนที่คอยให้กำลังใจเสมอมา

หากคุณประโยชน์ของวิทยานิพนธ์นี้จะมีต่อการค้นคว้าต่อไป ขอบมอบแต่บิดา มารดาผู้ให้กำเนิด และให้กำลังใจและกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

พ.ต.ท.เสนาะ เรียนเมฆ

กันยายน 2539

ศูนย์วิทยพัชการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การศึกษาวิจัย.....	3
ขอบเขตการศึกษาวิจัย.....	3
กรอบความคิดการวิจัย.....	4
สมมุติฐานในการศึกษาวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
การนำเสนอผลการวิจัย.....	6
2 ทฤษฎีและแนวความคิด.....	7
ทฤษฎีและแนวความคิดที่ใช้ในการศึกษา.....	7
แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	7
ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	7
รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	11
รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของไทย.....	13
ทฤษฎีกลุ่ม.....	16

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ทฤษฎีกลุ่มผลประโยชน์.....	24
ประเภทของกลุ่มผลประโยชน์.....	27
หน้าที่ของกลุ่มผลประโยชน์ในระบบการเมือง.....	29
การดำเนินงานของกลุ่มผลประโยชน์.....	31
ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มผลประโยชน์.....	34
การศึกษาสมาคมการค้า : แนวความคิด และข้อค้นพบ.....	35
ความสัมพันธ์ระหว่างกลไกของรัฐกับสมาคมการค้า.....	39
กรอบการวิเคราะห์.....	42
3 กระบวนการก่อตั้งสมาคม.....	44
สมาคมอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย.....	44
สมาคมอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย.....	47
สมาคมผู้ค้าอัญมณีไทยและเครื่องประดับ.....	52
สมาคมผู้ค้าผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำและอาหารแช่เยือกแข็งไทย.....	55
สมาคมการค้ามันสำปะหลังไทย.....	58
สมาคมผู้ส่งข้าวออกต่างประเทศ.....	60
สมาคมลูกจ้าง.....	63
วัตถุประสงค์ของสมาคมลูกจ้าง.....	65
วิธีการขอจัดตั้งสมาคมลูกจ้าง.....	66
การออกใบอนุญาต.....	66
ข้อบัญญัติทางกฎหมายในการจัดตั้งสมาคม.....	68
วิเคราะห์เงื่อนไขที่เป็นข้อจำกัดต่อการจดทะเบียน.....	69
การขอจดทะเบียนสมาคม.....	71

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ทางราชการต่อกลุ่มผลประโยชน์.....	74
4 การวิเคราะห์การเกิดกลุ่มสมาคม.....	76
วิธีการวิจัย.....	76
โครงสร้างของสมาคมการค้ากับกระบวนการเกิดกลุ่ม.....	77
วิเคราะห์ผู้นำ.....	84
การวิเคราะห์ทรัพยากร.....	88
การวิเคราะห์กิจกรรม.....	95
สรุป.....	102
ผลของการวิเคราะห์.....	102
5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	106
แนวความคิดในการวิเคราะห์กลุ่ม.....	106
อุปสรรคต่อการเกิดกลุ่ม.....	109
ข้อเสนอแนะ.....	110
รายการอ้างอิง.....	113
ภาคผนวก.....	120
ประวัติ.....	134

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 สมาคมการค้าที่เกี่ยวข้องกับสินค้าออกที่สำคัญ.....	77
4.2 จำนวนบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสมาคมการค้าส่งออกที่สำคัญ.....	78
4.3 การจัดตั้งโครงสร้างเฉพาะกิจภายในสมาคมการค้าส่งออกสินค้าสำคัญ.....	81
4.4 ระดับการศึกษาของนายกสมาคมการค้าส่งออกที่สำคัญ.....	88
4.5 รูปแบบกิจกรรมการบริการสมาชิกของสมาคมการค้าส่งออกที่สำคัญ.....	96

ศูนย์วิทยพัทยาการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย